

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Regio

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000
T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum
Betreft Beantwoording vragen over de gevolgen van schade door
aardbevingen voor de gezondheid

Ons kenmerk
DGBI-DR / 17190357

Uw kenmerk
2017Z14588

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u, mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de antwoorden op de vragen van het lid Beckerman over de gevolgen van schade door aardbevingen voor de gezondheid (ingezonden op 2 november 2017, kenmerk 2017Z14588).

1
Kent u het rapport "Aardbevingen en gezondheid 2016" van de GGD Groningen, waaruit blijkt dat het aantal gezondheidsklachten in het aardbevingsgebied in één jaar tijd met ruim twintig procent is toegenomen?¹

Antwoord
Ja.

2
Hoe is te verklaren dat de gevolgen van aardbevingen en schade voor de Groningse bevolking groter zijn dan op grond van het schaderegister van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) kan worden geconcludeerd?²

3
Is het waar dat in de provincie Groningen 110.310 inwoners van 19 jaar en ouder in een huis wonen waarvan schade is gemeld? Hoeveel inwoners zijn dat als ook alle kinderen en jongeren tot 19 jaar worden meegerekend?

Antwoord op vragen 2 en 3
Het schaderegister van NAM registreert de schades die door gebouweigenaren zijn gemeld. In het onderzoek van GGD Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) is mensen gevraagd of zij schade hebben en of zij deze schade gemeld hebben. Uit het onderzoek blijkt dat nog niet iedereen schade gemeld heeft.

¹ "Aardbevingen en gezondheid 2016", GGD Groningen in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen, 13 oktober 2017

² RTV Noord, "Meer schade in Groningen dan gemeld", 31 oktober 2017

Het Centrum Veilig Wonen (CVW) registreert het aantal meldingen, maar niet het aantal inwoners dat zich in de woningen bevindt. Het is op dit moment dan ook niet feitelijk weer te geven hoeveel bewoners er betrokken zijn bij de schademeldingen die zijn gedaan. GGD Groningen en de RUG hebben op basis van de vragenlijst en de steekproef een schatting gemaakt van het aantal mensen van 19 jaar en ouder dat in een huis met schade woont. Hierbij kunnen meerdere mensen in een huishouden dezelfde schade hebben weergegeven in het onderzoek.

4

Hoeveel vaker dan tot nu toe werd aangenomen komt meervoudige schade aan huizen voor? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord

In het registratiesysteem van CVW was ten tijde van het onderzoek voor 57.875 unieke adressen een schademelding gedaan, waarvan voor 8.725 adressen vaker dan eenmaal. Op basis van wat bewoners aangeven in de steekproef van het onderzoek van GGD Groningen en de RUG, zou de verwachting zijn dat dit aandeel in het totaal aantal meldingen hoger ligt. De onderzoekers geven aan hiervoor geen goede verklaring te hebben, maar denken bijvoorbeeld dat mensen niet goed weten of hun woning schade heeft.

5

Wat is volgens u de verklaring voor het feit dat niet alle schade door aardbevingen wordt gemeld? Denkt u dat er sprake kan zijn van een (al dan niet bedoelde) ontmoediging om aan een proces van schadeafhandeling te beginnen? Zo ja, hoe gaat u dat verhelpen?

Antwoord

In het rapport geeft de GGD verschillende verklaringen voor het feit dat mensen niet alle schades melden. Voorbeelden die het rapport benoemt lopen uiteen: sommigen verwachten niet veel van de melding of hebben een negatieve verwachting over het proces of de uitkomst, sommigen sparen schade op om in een keer een groter aantal schadegevallen te melden en anderen vinden de schade te gering om er melding van te maken of lossen deze zelf op.

Er is geen drempel voor het melden van schade als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld: iedereen kan schade melden. Het oude, door NAM vastgestelde protocol voor behandeling van schademeldingen is echter gesloten en de schadeafhandeling ligt al geruime tijd stil in afwachting van een nieuw schadeprotocol. Ik heb met de regionale bestuurders geconstateerd dat dit niet langer aanvaardbaar is en hoop op zeer korte termijn met alle betrokkenen tot overeenstemming over een nieuw protocol te kunnen komen. Daarbij is aandacht voor de menselijke maat een belangrijk uitgangspunt en mogen bewoners geen drempel ervaren voor het melden van schade.

6

Welke relaties bestaan er tussen de schadeafhandeling en gezondheidsklachten, omdat uit het onderzoek blijkt dat met name mensen met meervoudige schade vaker in toenemende mate worstelen met hun gezondheid? Is te stellen dat gezondheidsklachten afnemen naarmate de schade sneller en naar tevredenheid wordt afgehandeld?

Antwoord

Het rapport van GGD Groningen en de RUG concludeert dat blootstelling aan met name meervoudige schade nadelige gevolgen heeft voor het aantal gezondheidsklachten. Het onderzoek geeft geen verklaring voor de specifieke oorzaak en/of het effect van het proces van schadeafhandeling op deze klachten.

Ook eerder onderzoek door Gronings Perspectief bevestigt de relatie tussen (meervoudige) schade en (stress-gerelateerde) gezondheidsklachten.³ Hoewel dit onderzoek geen rechtstreekse relatie legt tussen gezondheidsklachten en schadeafhandeling, wordt wel benoemd dat een breed scala aan onderwerpen, waaronder de regelingen rondom schade, effect kunnen hebben op de ervaren veiligheid en gezondheid. Dit zijn zorgelijke ontwikkelingen. Zoals aangegeven streef ik er met alle betrokkenen naar om zo snel mogelijk tot een nieuw schadeprotocol komen en te zorgen dat de Groningers weer kunnen rekenen op een vlotte en rechtvaardige schadeafhandeling.

7

Wat is uw reactie op het onderzoek van KPMG, waaruit blijkt dat de NAM te dicht op het Centrum Veilig Wonen (CVW) zit?⁴

8

Waarom is het onderzoek van KPMG naar de relatie tussen de NAM en het CVW vertrouwelijk? Kunnen de resultaten alsnog worden geopenbaard? Kunt u uw antwoord toelichten?

9

Deelt u de conclusie dat het toezicht en de controle door de NAM op de activiteiten van het CVW zeer gedetailleerd is? Wat is uw oordeel daarover?

10

Acht u het wenselijk dat de NAM (als veroorzaker) zeer directe operationele en financiële aansturing geeft aan het CVW, een organisatie die gedupeerden moet helpen en bijstaan? Hoe schat u het effect van deze bemoeienis op het vertrouwen in het CVW en in de schadeafhandeling in?

Antwoord op vraag 7 t/m 10

³ <https://www.groningsperspectief.nl/wp-content/uploads/2016/04/Gronings-Perspectief-Tussenrapport-1.pdf>
⁴ <http://www.rtvnoord.nl/nieuws/185479/Onderzoek-KPMG-NAM-zit-te-dicht-op-Centrum-Veilig-Wonen>

Het onderzoeksrapport van KPMG heb ik op 10 november 2017 aan uw Kamer aangeboden (Kamerstuk 33 529, nr. 389). In de begeleidende appreciatie heb ik aangegeven dat de NAM sinds het stopzetten van het oude schadeprotocol op 31 maart 2017 niet meer betrokken is bij de schadeafhandeling. Nu is het zaak te komen tot een structurele invulling van het op afstand plaatsen van NAM. Afhankelijk daarvan kan het contract tussen NAM en het CVW worden herzien.

11

Kan de overeenkomst tussen de NAM en het CVW openbaar worden gemaakt, zodat er sprake is van transparantie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het betreft een privaatrechtelijke overeenkomst tussen twee bedrijven. Eventuele openbaarmaking is aan de betrokken partijen.

12

Hoe verhouden uw woorden dat "NAM op afstand komt te staan van beslissingen over de afhandeling van schademeldingen" zich tot de conclusie van KPMG dat de NAM zeer dicht op de CVW-organisatie zit?⁵

Antwoord

Het onderzoek van KPMG is gestart toen afhandeling van schade nog plaatsvond volgens het oude schadeprotocol. Gedurende het onderzoek is het oude schadeprotocol afgesloten en zijn gesprekken over een nieuwe wijze van schade afhandelen gestart. Sindsdien zijn er geen schades beoordeeld en heeft de NAM dus ook geen betrokkenheid meer gehad in de afhandeling van meldingen. Uitgangspunt in het nieuwe protocol is dat NAM definitief uit het proces van schadeafhandeling gaat. Nu is het van belang zo snel mogelijk tot een afronding van het nieuwe schadeprotocol te komen, zodat de afhandeling van schades kan worden hervat volgens de nieuwe afspraken.

13

Deelt u mijn mening dat fysieke en emotionele gevolgen van aardbevingen snel en adequaat aangepakt dienen te worden, waarbij de oorzaken worden weggenomen en mensen met schade aan hun huis worden ontzorgd? Zo ja, op welke termijn komt u met een aanvalsplan?

Antwoord

De inwoners van Groningen die met schade door de gaswinning te maken krijgen verdienen een vlotte en rechtvaardige afhandeling daarvan. Daarnaast is in het regeerakkoord financiering van een regiofonds afgesproken om te investeren in de leefbaarheid en het toekomstperspectief van de regio. Aanvullende ondersteuning voor mensen die psychische klachten hebben gerelateerd aan de aardbevingsproblematiek maakt hier deel uit van uit. Over de uitwerking van afspraken ten aanzien van afhandeling van de schade, de versterkingsopgave en

⁵ Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2017-2018, nr. 180

toekomstperspectief, waaronder ook dit fonds, ben ik in overleg met de regio. Zodra hierover afspraken zijn gemaakt breng ik uw Kamer op de hoogte.

14

Deelt u de mening dat geld voor de aanpak van gezondheidsklachten niet gekoppeld mag zijn aan een fonds dat enkel gevuld wordt wanneer er gas gewonnen wordt, zoals voorgesteld in het regeerakkoord?

Antwoord

Het regiofonds dat in het Regeerakkoord is opgenomen is niet bepalend voor de aanpak van gezondheidsklachten. In Nederland is iedereen verzekerd voor alle standaardzorg van bijvoorbeeld de huisarts, het ziekenhuis, de GGZ of de apotheek, en dat blijft zo. Voor de nadere uitwerking van dit regiofonds zal met de regio worden besproken welke specifieke aanvullende ondersteuning zij als gevolg van de aardbevingsproblematiek wenselijk achten ten aanzien van de aanpak van psychische klachten, maar ook voor zaken als de energietransitie, duurzaamheid, en erfgoed.

15

Deelt u de mening dat het voorgestelde schadeprotocol opgesteld door het Groninger Gasberaad, de Groninger Bodem Beweging, de provincie en de twaalf gemeenten, waarbij de NAM geen rol heeft in de afwikkeling en schade wordt vergoed door een publiek fonds, kan helpen bij een goede en snelle afwikkeling en kan bijdragen tot het herstel van vertrouwen?⁶

Antwoord

De partijen die u noemt zijn nauw betrokken bij de gesprekken over de totstandkoming van een nieuwe wijze van schadeafhandeling. Het voorstel dat zij gezamenlijk hebben opgesteld vormt een belangrijke bijdrage aan het proces om samen, snel tot een breed gedragen en goed uitvoerbaar schadeprotocol te komen dat recht doet aan de Groningers. Daarvoor zal een aantal zaken nog nader moeten worden besproken en uitgewerkt. Het uitgangspunt dat NAM op afstand dient te staan van beslissingen over de afhandeling van schade wordt door ons allen gedeeld. In het Regeerakkoord is daarnaast afgesproken dat er een schadefonds onder onafhankelijke publieke regie komt, waarvoor we de mogelijkheden nu verkennen.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

⁶ <http://www.rtvnoord.nl/nieuws/184892/Overeenstemming-over-nieuw-schadeprotocol-Den-Haag-is-aan-zet>